

KADIN YERBİLİMCİLER (*)

KADIN YERBİLİMCİLERİN BİLİMSEL İŞLERDEKİ TÜM DENEYİM DÜZEYLERİNDE AZ SAYIDA VE DÜŞÜK ÜCRETLE ÇALIŞTIRILMAKTA VE TEMSİL EDİLMEMEKTE

Bu yazıda en "erkeksi" bilimlerden birinde-yerbilimcilerinde kadının durumu üzerine yapılmış bir araştırmanın sonuçları sunulmaktadır. Yerbilimcilerinin çoktandır yalnız bir erkeksilik imajı vardır: saha jeologları ilkel ve fiziksel olarak elverişsiz koşullarda yaşar, kuyubaşı jeologları kaba bir toplulukla çalışır, arayıcı jeologlar sık sık yolculuk ederler, anında hazır olmaları gerekir ve gemilerdeki jeofizikçi ve okyanus bilimciler ağır aygıtlarla çalışırlar ve sıkışık yerlerde topluca yaşarlar. Böylesi bir "fiziksel" dünyada kadınlar daha çok öğretmen, kitapçılık ya da harita ressamı olarak görülmektedir.

Jeolojinin bu aşırı fiziksel görüntüsü ve kadınların buna tümüyle katılma istek ve yeterlilikleri konusundaki yanlışlıklar onları yerbilimcilerine neden böyle küçük sayılarla girdiklerini ve bir yerbilim kariyerini seçtiklerinde neden yavaş ilerlediklerini kısmen açıklamaktadır. Amerikan Jeoloji Enstitüsü (AGI)'nin Kadın yerbilimciler Kurulu'nun 1974'te yaptığı bir araştırma yaklaşık 35000 yerbilimcinin %4'ünden azının kadın olduğunu göstermiştir. Jeofizik, arama jeolojisi, jeoloji Mühendisliği ve ekonomik jeoloji gibi bazı alanlarda kadın yoktur. Kadınlar yönetim ve danışma makamlarında fiilen bulunmamaktadır. Araştırma, ayrıca tüm derece ve deneyim düzeylerinde erkek ve kadınların arasında büyük ücret farkları bulunduğunu göstermiştir.

(*) Geotimes, April 1977, s. 20-23'ten Tahir Öngür Türkçeleştirmiştir.

Biraz açıklanamaz şekilde kadınlar hızla artan sayılarla yerbilimlerinde derecelere aday olmaktadır. Kadınlar şimdiki lisans derecesi adaylarının %18,5'unu bilim uzmanı derecesi adaylarının %14'ünü ve doktora adaylarının %11'ini oluşturmaktadır. Eğitim kanalındaki kadınlar jeoloji uğraşında çalışmakta olanların toplamının 4 katıdır. Karı-koca jeolog eşleride artmaktadır. Bu değişimler kaçınılmaz şekilde fırsat eşitliği sağlama eylemleri ve eşlerin korunması uygulamalarını zorlayacaktır.

1971'de bir kadın yerbilimcinin ortalama ücreti (10500 dolar) erkek benzerininkinden (14900 dolar) 4400 dolar daha azdı ve bu ücret farkı eşit deneyim (tecrübe) yıllarıyla birlikte artmaktaydı. Bir yıldan azlarda 1800 dolar'dan 30-34 yıllıklarda 5100 dolara 1971'de ortalama ücret farkları endüstri ve akademilerde en yüksek (sırayla 5500 ve 4000 dolar) ve devlet örgütlerinde en düşüktü (2800 dolar). 1974 araştırması bu desenin 1971'den buyana değişmemiş olduğunu göstermektedir.

En yüksek ortalama ücret farkları (10000 dolar) petrol endüstrisindeki lisans ve bilim uzmanı derecelerindeki ve madencilik endüstrisindeki lisans dereceli kadın ve erkekler arasında bulunmaktadır. Yanıtlar ayrıca U.S. Geological Survey'de lisans derecesinde ortalama ücretlerde 7800 dolarlık bir ücret farkı bulunduğunu, bunun eğitim düzeyiyle düştüğünü, fakat doktora düzeyinde bile 3300 dolarlık farkın kaldığını göstermektedir. Benzer farklar Survey dışındaki federal örgütler ve eğitim kurumlarında da vardır. Gözlenen en küçük farklar lisans düzeyi için orta öğretim kurumları ve doktora

düzeyi için bazı federal örgütlerdedir. Statistik olarak önem-
siz sayıda doktoralı kadın madencilik endüstrisi, devlet ör-
gütleri, orta okullar ya da kendi işlerinde çalışmaktadır.
Doktoralı kadınlar için ücret farkları ortalamadaki denli yük-
sek değilse de önemlidir. (800'den 3800 dolara; ortalama 1725
dolar).

Genel olarak en yüksek ücretler eğitim düzeyinden çok
çalışılan yere bağlıdır ve geleneksel olarak çok para ödenen
iş alanlarında önemli farklar vardır; Erkeklerin %10'u yöne-
ticiyen kadınların yalnız %6'sı böyledir, erkeklerin %6'sı ka-
dınların %2'si danışmandır ve erkeklerin %12'si kadınların
%3'ü aramada çalışmaktadır. Erkekler ve kadınların çalış-
ma yerleri bakımından ana fark erkeklerin %30'unun kadın-
ların %52'sinin çalıştığı eğitim kurumlarıdır. Kolej ve Üni-
versitelerde erkek ve kadınların eşit oranları çalışırken orta
okullarda kadınların %27'si, erkeklerin %5'i çalışmaktadır.
Endüstri kadınların %18 erkeklerin %53'ünü çalıştırmakta-
dır.

Jeofizik gibi bir çok alan kadınların yokluğu ile göze
çarpar. Kadınların çoğunun (%61) jeoloji derecesi vardır.
Önemli sayıda kadının bulunduğu öteki alanlar kadınlar için
geleneksel olan yerbilimcileri öğretimi, paleontoloji ve biyo-
lojidir. Kadın yerbilimcilerden yalnızca %5.6'sı kimya ve
jeokimyada ve toplamın yalnızca %1.7'si jeofizik, fizik ve
jeoloji mühendisliğinde bulunmaktadır.

Daha yüksek eğitim düzeyi ücret farklarını azaltmakta
fakat bunu ortadan kaldıramamaktadır. Ulusal Bilim Sicili'n-
in 1970 verileri toplam 23472 yerbilimcinin %24'ünün dokto-
ra %34'ünün bilim uzmanı ve %42'sinin lisans dereceli oldu-
ğu belirtilmektedir. Çalışan kadın yerbilimciler için bildirilen
1974 oranları %20 doktora, %43 bilim uzmanlığı ve %35 li-
sanstır. 1970'ten buyana erkekler için bir değişiklik olmadı-
ysa kadınların genellikle daha yüksek bir eğitim düzeyine sa-
hip olduklarını göstermekte.

Ücretleri etkileyen bir başka değişken çalışma deneyimi
yıldır. Bu veride bilinmeyen etken kadınların alleleri için ça-
lışmaya ara verip vermedikleri ve ne süreyle ara verdikleri-
dir. Son derece alışlarından beri geçen yıllar için bilgi veren
kadınlardan %47'si okullarını son 5 yıl içinde %62'si de son
10 yıl içinde bitirmişlerdir. Aynı yönelim Ulusal Sicil'in 1970
verilerindeki yaşlar için de vardır: O zaman kadınların %58'i
40'ın altındaydı. 1970 nüfus sayımı verileriye Birleşik Devlet-
lerdeki tüm kadınların %44.4'ünün 40 yaşın altında olduğunu
göstermekteydi. Çalıştıkları yere göre kadınların ortalama
yaş dağılımı: hizmet endüstrisi, 26; madencilik endüstrisi, 27;
öteki endüstriler 28; yerel hükümetler, 29; petrol endüstrisi,
30; federal hükümet (USGS dışında), 30; USGS, 47; kendi
işinde, 56. Kadın yerbilimcilerin yarıdan çoğunu çalıştıran
Akademik kuruluşlarda ortalama yaşlar: kolej ve üniversi-
teler, 36; hazırlık kolejleri, 45; orta okullar, 40.

Bu deneyim etkeni kadın ve erkek jeologların ortalama
ücretleri arasındaki farkları tümüyle değilse de kısmen açık-
layabilir. Kıyaslanabilir iş deneyimi bakımından kadın ve er-
kekler arasında önemli farklar vardır ve ücret açığı deneyim
yıllarının artışıyla artar. Ulusal Araştırma Konseyinin tüm
bilim ve mühendislik doktoraları konusundaki 1974 tarihli bir
araştırması erkeklerinkilerle kıyaslandığında kadınların ü-
cretlerinin kimya ve yerbilimlerinde en düşük olduğunu gös-
termiştir.

İlginç olamı, yeni işe başlayan, bir yıldan az deneyimli li-
sanslılar ve 2-4 yıl deneyimli bilim uzmanı kadınlar eş dese-
yimli erkeklerden biraz daha yüksek ortalama ücret almak-
tadır. Çalışmalarımız kadın jeologların erkeklerden daha dü-
şük ücretli olmaları ya da yeni mezunlardaki ters yönelimin
özgül nedenlerini belirleyememektedir. Bununla birlikte ü-
cret terslenmesinin zamanı genel olarak eşit fırsat yasalarıyla
çalışmaktadır.

Onaylayıcı eylem, ücret düzeyinin belirlenmesinde çok
daha esneklik bulunan ilk çalışma aşamasında kolaylıkla uy-
gulanabilir. Elde ettiğimiz sonuçlar daha deneyimli kadın
jeologlar için önemli ücret düzenlemeleri yapıldığını göster-
memektedir.

İşsiz Kadın Yerbilimciler: Araştırmada örneklenen olası
kadın iş gücünün %5.5 (38)'unu kurarken erkek yerbilimci-
lerin %1'i işsizdir. İşsiz kadın yerbilimcilerden %50'sinin li-
sans derecesi, %29'unun bilim uzmanlığı ve %21'inin dokto-
rası vardır. Çoğunluğun derecesi jeolojidedir ve bu işsizlerin
%50'si derecelerini son 5 yılda almışlardır. İşsizlik için öne
sürülen nedenler arasında yerdeğistiremem, aile sorumluluk-
ları ve yarızamanlı iş bulabilme zorlukları yer almaktadır. Bu
sayılar çalışmakta olanları içermemektedir.

Araştırmamız tüm kadın yerbilimcilerin %52'si akade-
milerde çalışırken bu oranın erkeklerde %20 olduğunu gös-
termektedir. Kolej ve Üniversiteler 1500 kadın yerbilimcinin
tekbaşlarına %28'ini çalıştırmaktadır. Kadınlar bu kesimde
çok yoğunlaştıklarına göre jeoloji bölümlerinin öğretim üye-
liklerinde temsil edilmişlerine bakmak ilginç olacaktır. Yerbi-
limleri bölümlerinden (Yaklaşık 200 ayrı bölüm) maaş alan
yetişkin dereceli kadın profesör sayıları üzerine veriler AGI'n-
in 1964, 1968, 1970, 1972 ve 1974-75 yılları yerbilimleri bö-
lümeleri yıllığından derlenmiştir. 1974-75 akademik yılında
yaklaşık 200 yerbilim bölümünün tüm basamaklarındaki öğ-
retim üyelerinin %2'sini kadınlar oluşturmakta idi. Profesör
ve asosye profesör düzeylerinde kadınların oranı son on yıl
içinde değişmeden %1 dolayında kalmıştır. Yardımcı profesör
düzeyindeki oran 1964'te %1.7 den 1975 %5.3'e yükselmiştir.
Kadınların tüm yerbilimcilerin %4'ünü oluşturdukları hatırlan-
malıdır. 1973 yılında kadınlar jeolojideki doktoraların %4'-
ünü almışlardır; şimdi ise yerbilimlerdeki doktora adayları-
nın %11'i kadındır.

Kadın yerbilimcilerin uzmanlıklarına göre derlenmesi ka-
dın öğretim üyelerinin pekçok alanda hiç temsil edilmemekte
olduğunu göstermektedir. 74 asuzmanlıktan 31'inde (%42)
hiç kadın öğretim üyesi yoktur. Kadınlar yerbilim eğitimi
(%10.2) fiziksel coğrafya (%8), genel jeoloji (%7.9) ve pale-
ontoloji (%4.6) gibi geleneksel alanlar, ya da yerdışı jeoloji
(%2.6) gibi çok yeni uzmanlıklarda çok yoğunlaşmışlardır.
Kadın öğretim üyeleri mühendislik jeolojisi (%0.8), hidroloji
(%0.9), jeofizik (%1.5), jeokimya (%1.8) ve ekonomik jeoloji
(%1.9) alanlarında son derece düşük oranla yer almaktadır.

Bu veriler kadın öğretim üyelerinin dağılımının şiddetle
daha az çözümlenici olan jeoloji alanlarına doğru kaydığını
göstermektedir. Birçok jeoloji uzmanlığında kadın öğretim
üyesi görev modelinin yokluğu kadın öğrencilerin kariyer seçi-
minde önemli bir etken olabilir. Geleneksel olmayan çalışma
alanları aramada ikircikli ya da ürkmüş olabilirler. Böylece
kadın ve erkek jeologları birbirinden ayıran şimdiki çalışma
ve çalıştırma düzeni etkinliği sürdürebilmektedir.

Endüstri tüm yerbilimcilerin %68'ini çalıştırıyorsa da kadın yerbilimcilerin yalnız %18'i endüstride çalışmaktadır. Endüstride 25000 erkek, 272 kadın yerbilimci çalışmaktadır. (kadınlar endüstrideki tüm jeologların %1,1'i). Kadınlar petrol endüstrisinde %0,6, madencilikte %1 ve hizmet endüstrisinde %1,35 yerbilimciyi oluşturmaktadır.

Endüstrideki kadın yerbilimcilerin %49'u lisans dereceli, %42,5'u bilim uzmanlığı dereceli ve %8,5'u doktora'dır, oysa tüm kadınların içinde bu oranlar %35, %45 ve %20'dir. Bu istatistikler şirketlerin daha çok lisans derecelileri çalıştırdıklarını göstermektedir; bu erkek jeologlar içinde geçerlidir. Endüstride çalışan kadınların ortalama yaşı, 30, yeni mezunların çokça işe alınması yansıtılmaktadır. 1970'te erkek yerbilimciler kadın yerbilimcilerden ortalama yaklaşık 15 yıl daha deneyimliydiler.

1970'te endüstrideki kadınların ortalama ücretleri erkeklerinkinin %65'i denliydi, 1974'te ortalama ücret oranı %66 idi. Kadınların endüstriye yenilerde girmeye başlamaları ortalama ücret farklarını açıklayabilirdi, öteki iş alanlarındaki gibi endüstride de ücret açığı artan deneyim yıllarıyla büyür. Bununla birlikte 1974 ücret verileri petrol endüstrisinde doktora kadınlardan erkek doktora'lardan çok az farklı ücret aldıklarını göstermektedir; şu sıralarda yeni işe başlayan lisans ve bilim uzmanı dereceli kadınlardan yana görülen ücret terslenmesi öncelikle petrol şirketlerinin önerdiği daha yüksek başlangıç ücretlerinden kaynaklanmaktadır.

Petrol endüstrisi yerbilimcilerin çalıştığı en geniş iş alanıdır. (tüm jeologların %53'ü) ve bu yüzden kadın yerbilimciler için en geniş gizli iş alanını temsil eder. Büyüklerinin kapsayan 24 petrol ortaklığına sorular yollanmıştır; 7'si en büyüklerinden olan 8'i yanıtlamıştır. Yanıtlayan ortaklıklar 60'ı (%4,1) kadın olan 1513 jeolog çalıştırmaktadırlar. Bu ortalama oran tüm jeologlar içindeki %4'lük kadın oranına çok yakındır. 'C' büyük ortaklığı %9 kadın çalıştırırken 'A' küçük ortaklığında hiç çalışmamaktadır. Yanıt veren büyük ortaklıklar bu durumda tüm olarak %0,6 kadın jeolog çalıştıran tüm petrol endüstrisinde daha yüksek oranda kadın çalıştırmaktadır. Bu 7 büyük ortaklığın çalıştırdığı 60 kadın petrol endüstrisinde çalışan tüm kadın yerbilimcilerin %50'sini oluşturmaktadır.

Büyük ortaklıklarda daha büyük oranda kadın çalışması olasılıkla büyük ortaklıkların yoğun ve pahalı kampanyaları uygulayabilme yeteneklerinin oluşu ve eşit-ış-fırsatından yararlanma konusunda artan baskıyı yansıtıyor olabilir. İstatistikler birçok ortaklığın, özellikle küçüklerinin az kadın çalıştırdıklarını belirlemektedir. Nedenler küçük ortaklıkların kadın çalıştırmadaki isteksizliklerine bağlanmayabilir. Öncelikle, küçük ortaklıklar yetişkin kadın yerbilimcileri barındırmada büyüklerle yarışabilecek kaynaklara sahip değillerdir. Sonra bazı büyükler kadın jeolog bulup çalıştırmadıklarını öne sürmektedirler. Ayrıca küçük ortaklıklar büyüklerde birkaç yıl çalışıp eğitilmiş ve deneyim kazanmış kişileri çalıştırmayı yeğlemektedir.

Büyük petrol ortaklıklarının çoğu, bilim uzmanlık düzeyinin en uygun olduğunu söylemelerine karşın işe almada ücret ve fırsatların daha düşük olduğu lisans derecesine ağırlık verilmektedir. Araştırmada belirtilen kadınların %51,6'sı lisans, %43,4'ü bilim uzmanlığı ve %5'i doktora derecelidir. Derecelerin dağılımı, işe almanın alışıldığı gibi lisans ve bilim uzmanlığı derecelerinde olduğu arama, bilgisayar uygulamaları

ve üretim işleri gibi iş alanlarında kadınların yoğunlaşmasıyla uyusmaktadır. Araştırma ve geliştirme işi yapan yalnızca 5 kadın (3'ü doktora) vardır ve yönetimde hiç kadın yoktur.

Ortaklıklar evlilik durumu, eşlerin korunması ve gebelik uygulamalarına ilişkin soruları da yanıtlamışlardır. Ortaklıklar henüz kadınlara, özellikle evli kadınlara iş bölüştürürken 'sınırlı bir esneklik'li davranmaktadırlar. Bununla birlikte erkek çalışanlar içinde de yer seçmeye ve sıkça yer değiştirmeye isteksizlik eğilimleri artmakta, dolayısıyla devingenlik (hareketlilik) üstüne söylenceler (mit) kadınların da erkeklerinde gerçek düşüncelerini yansıtmamaktadır.

Karı-koca yerbilimcilerin sayısı artacak ve eşlerin korunması konusu daha sık ortaya çıkacak gibi görünmektedir. Birkaç yıl önce ortaklıkların çoğu karı ve kocanın her ikisini birlikte çalıştırmazlardı. Şimdi 7 ana petrol ortaklığından 6'sı her ikisinin de çalıştırabileceğini (örn. aynı bölümde olmamak gibi bazı kısıtlamalarla) göstermektedir. Hiçbir ortaklık eşlerin yarışarak çalışmaları görüşünü kolayca kabul edememektedir, fakat 5 ortaklık bunu düşündüklerini göstermişlerdir. Bu politikadaki önemli bir gevşemeyi yansıtmaktadır. 8 ortaklıktan 5'i gebeliği olağan bir hastalık olarak görmektedir.

Ortaklık temsilcilerinin genel yorumları: kadınlar teknik olarak yetenekli ve erkeklerle kıyaslanabilir; özellikle evli kadınlar iş bölümünde esnek değildir; kadınlar açıkça belirledikleri bir kariyer hedefine sahip değillerdir.

Öğretim kurumlarından sonra (orta okullarla birlikte) kadın jeologlar için en büyük iş kaynağı yerel, devlet ve federal örgütlerdir. Tüm kadın jeologların %24 kadarı, %13'ü US Geological Survey'de olmak üzere, devlet kuruluşlarında çalışmaktadır. USGS'deki kadınların ortalama yaşı olan 46 Survey'in jeoloji toplumunun öteki kesimlerinden çok daha öne fazla kadın çalıştırmış olduğunu göstermektedir. Kadınlar arasındaki derece dağılımı da %44 lisans, %34 bilim uzmanlığı, %21 doktora) daha yüksek dereceler peşinde olmayan kadınlar için USGS'in bir iş kaynağı olmuş olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte Sivil Hizmet derece ve ücret farklılıkları USGS'in çalıştırdığı kadın ve erkekler arasında da görülmektedir. 1975 temmuzunda USGS'in Jeoloji Bölümü jeolog olarak sınıflanan 75, jeofizikçi 2 ve fiziksel bilimler teknisyeni olarak 21 kadın çalıştırmakta idi. Bölümde 805 jeolog, 213 jeofizikçi ve 57 fiziksel bilimler teknisyeni erkek çalışmaktaydı. Kadın jeologların %9, jeofizikçilerin %0,9 ve teknisyenlerin %37'sini oluşturmaktaydılar.

'Fiziksel bilimler teknisyenliği' sınıflaması USGS'in işe alma uygulamasındaki olası kayırmayı gizleyebilmektedir. Bu sınıflama Sivil Hizmet'in bir uğraş dalı olarak saymadığı yerbilimleri derecesi olan birçok kişiyi ve jeoloji derecesi olmayan pek çok kişiyi birlikte kapsamaktadır.

Lisans dereceli bir kişi yada bir teknisyen olarak seçilebilir. Bir kişinin hangi sınıfa gireceği işe alınanları seçen kişiye ve Sivil Hizmet Kurulu'nun isteklerine (jeoloji kurlarından ve öteki bilim kurlarından alınan kredi sayısı gibi) bağlıdır. Jeoloji bölümünde çalışan lisans dereceli 259 erkek jeolog ya da jeofizikçi, 57'si teknisyen (%18), kadınlarınsa 34'ü jeolog ya da jeofizikçi, 21'i teknisyen (%37) olarak bulunmaktadır.

Lisans dereceli kadınlardan bir alt sınıfta çalıştırılanların oranlarının farklılığı (1) Sivil Hizmet'in jeolog kadrosu için

istediği bilim kurlarının tümünün kadımlarca izlenmemesi, (2) kadımların uğraş sahaları konusunda daha az bilinçli oluşları (ya da erkekler gibi bilgilendirilmemeleri), bu yüzden de daha elverişli bir san elde etmeye itilmemişleri, (3) Sivil Hizmet askerliğini yapmış olanlara 5 ya da 10 fazla puan vermekte olduğundan çok az kadının bu koşulları sağlayabilmesinden ötürüdür.

Jeoloji Bölümündeki kadın ve erkeklerin ücretleri her derece düzeyi için hesaplanmıştır. Ortalama ücretler arasındaki farklar büyüktür, lisans derecesinde 6500 dolar ile doktora düzeyinde 3000 dolar arasında değişmektedir. Bununla birlikte ücret düzeyi her eğitim düzeyi için deneyim yılına göre işaretlenirse ortalama ücretler arasındaki farklılığın kısmen deyim yılındaki farklılığı yansıttığı görülür.

Farklılık lisans düzeyinde en yüksektir ve ücretlerin deneyim yılıyla en çok farklılaştığı düzeyde budur. Bilim uzmanlığı ve doktoralar için ücretlerdeki ortalama artma kadın ve erkekler için pek farklı değildir. Buna karşın Jeoloji Bölümünde çalışan bir kadın için bildirilen en yüksek ücret Temmuz 1975'te 33794 dolar idi. O sırada yasanın Sivil Hizmet çalışanlarına verilmesine izin verdiği en yüksek yıllık ücret 36000 dolardı; lisanslı 2, bilim uzmanı 4 ve doktoralı 32 erkek 1350 kişi içinde, erkeklerin %4,7'si, bu tavana ulaşmışlardı.

Buna göre, USGS'de bile ücret farkları vardır. Bu farkta bir etken 'Kariyer fırsatı'dır. İş düzenlemeleri kişilerin terfi olanaklarını etkilemektedir. Sivil Hizmet kurallarının terfi ile ilgili kısıtlamaları içinde iş düzenlemesi (ya da iş fırsatı) asıl gizil ayıklama alanıdır.

Geçmişte kadınlar saha çalışması yapmaktan ürktülmüşler ve yöneticiliğe önerilmemişlerdir - her iki ayırım da terfi konusunda büyük ağırlığa sahiptir.

Kadımlar tüm yerbilimcilerin yalnızca %4'ünü oluştururlarsa da şimdiki öğrencilerin %17'sini oluşturmaktadırlar. Jeoloji dalında derece veren 400 kolej ve üniversite bölümüne soru yollanmıştır. Yalnız lisans derecesinde eğitim yapan bölümler kadın ve erkek öğrencilerin sayısı ve bunların kariyer planları üstüne bilgi vermiştir. Daha yüksek derecelerde eğitim yapan bölümlerden yalnızca mezunları konusunda yanıt istenmiştir. Mezun oluş sonrasında alanlarında çalışmayı sürdüren öğrencilerin sayısına ilişkin sorular da sorulmuştur. Her iki türden 75 kadar yanıt gelmiş bulunmaktadır.

1960-64 dönemi dışında lisans derecesini kazandıktan mezun oluş çalışmasını bitirene dek geçen süre içinde kadın öğrencilerin oranı aynı kalmıştır. 60'ların başında bile mezun oluş derecelerini tamamlayan kadımların oranı erkeklerinkine yakın kalmıştır. Buna karşın son 5 yılda ileri derecelere yönelen kadımların toplam sayısı erkeklerin tersine artmıştır. Bu daha çok kadının yerbilimlerini ana dal olarak seçtiğini göstermektedir; bu alanı bırakmak ya da jeolojiyle ilgili bir iş bulmak yerine bir üst dereceli okula girmeyi seçen kadın-

ların oranı 60'ların başından beri değişmemiştir. Daha önceki dönemde (1955-59) üst dereceli okullara giden kadımların çok düşük görülen oranı gerçek olmayıp bu dönem için verilerin azlığından olabilir. Ama geçmişte çok az kadının doktora derecesi aldığı kanıtları vardır. 1931-41 arasındaki on yıl boyunca yapılan tüm yerbilimleri doktoraların (390) %3'ünü kadımlar kazanmıştır.

Son 5 yılda lisans derecesini aldıktan sonra uğraşı bırakan erkek sayısı azalmıştır. Lisans derecesi kazandıktan sonra jeolojide iş bulan erkek sayısı 1960'dan beri hızla artmıştır. Tersine jeolojide iş bulan kadın sayısı ancak 1970'den beri artmaktadır. İleri bir derece aldıktan sonra uğraşı bırakan kişilerle ilgili veri bulmak güçtür. Söylenileceklerin en ilerişi daha yüksek bir derece kazanan kadın ve erkek öğrencilerin olanak bulduklarınca uğraşı kalmaya eğilimli olduklarıdır. Yerbilimlerinde mezunluk öncesi derecesi kazanmış kadın ve erkekler arasında sayıca azalma farkı görülmemektedir. Çalışan kadın yerbilimcilerin oranının düşüklüğü (%4) çok daha az kadının bu alanı seçtiği önceki dönemleri yansıtır olabilir.

Eğilimler böyle sürerse yerbilimlerinde doktora olan ve işe atılan kadımların oranı artmaya başlayacaktır. Uğraşı bırakan kadımların oranı da azalmaktadır ve yerbilimlerdeki kadın öğrencilerin saltık (mutlak) sayısı artmaktadır. Bununla birlikte çalışan kadın jeologların oranı gelecek yıllarda da olasılıkla %10'un altında kalacaktır.

Yerbilimlerine artan sayıda kadının girişi bir kazanç olarak alınabilir; bu gelişmenin zamanı kuşkusuz ekonomik koşullarla etkilenmiştir. Dar bir talep pazarında iş için yarışmacı baskılar ve kadımlar ve azınlıkların işe alınması ve terfi ettirilmesi iş ve fırsat eşitliği yönündeki baskılar beyaz-erkeklerin kamçılanmasını geliştirmektedir.

Kadın yerbilimcilerin sorunlarının çoğu bir tüm olarak toplumun sorunlarıdır. Bununla birlikte jeoloji bilimleri içinde özel sorunlar vardır. Bunlar esas olarak gelenekten kaynaklanmaktadır. Jeoloji kaba saha çalışması ya da yoğun zihinsel etkinlik gibi erkeksi bir görüntüye sahiptir. Karma saha ekiplerinin toplumsal sonuçları da kadımların yerbilimlerdeki gelişmesini engellemektedir.

Bu davranışların bazıları yalnızca toplumun davranışlarındaki değişimle değişecektir. Öteki sorunlar anlaşıldıkları zaman değişecek ve gerçek, söylenenin yerini alacaktır. Bazıları eğitimin baskısıyla, bazıları kadımlar bir kariyer bağlantısı yapmaları gerektiğini anladıklarında ve bazıları da erkek yerbilimcilerin kadın uğraşdaşlarının eşit fırsat verildiğinde eşit yetenekte olduklarını anladıklarında çözümlenecektir. Şimdi bir enerji bunalımı, bir hammadde tükenmesi ve çevre sorunları içindeyiz. Kadın ya da erkek olsun jeoloji yeteneklerini bir yana atamayız.

Kadın Yerbilimciler Kurulu'nun 1975 raporundan kısaltılmıştır.